

A punt d'esdevenir el parc nacional de les Balears

A partir de l'1 de gener del 2009, el parc nacional de Cabrera i el seu centre d'interpretació, situat a la colònia Sant Jordi, passaran a ser gestionats pel govern balear, que ara mira d'arranjar amb l'administració central el serrell financer. Com ha explicat el conseller de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears, Miquel Àngel Grimalt, si el Ministeri de Medi Ambient espanyol no hi aporta un milió d'euros, serà difícil que l'administració autonòmica assumeixi la gestió d'aquesta infraestructura ambiental, perquè al pressupost del departament ja hi ha prou compromisos. L'arxipèlag de Cabrera és un espai que es troba a poc més d'una hora de navegació de l'illa de Mallorca. El parc nacional marítim-terrestre és una superfície de 10.021 hectàrees (8.703 marítimes i 1.318 terrestres). Fons marins, illots rocosos, màquia mediterrània, endemismes i ocells marins li han atorgat un valor naturalístic excepcional... Els fons marins hi són rics en vertebrats i invertebrats, com ara els cridaners nudibrànquies. Els mersos també hi són característics, com

els pops, les morenes (*Muraena helena*) i alguns altres. Però també hi podem trobar fauna tan diversa com el dofí mular (*Tursiops truncatus*), el dofí llistat (*Stenella coeruleo-alba*), el dofí comú (*Delphinus delphis*), el calderó (*Globicephala melaena*), el catxalot (*Physeter macrocephalus*) i la careta –també anomenada tortuga babaua– (*Caretta caretta*).

Pel que fa a la flora, al parc hi ha 516 espècies de plantes vasculares, 22 espècies de molses, 21 espècies de líquens i 162 espècies d'algues marines. Vint espècies són endemismes balears i una subespècie (*Rubia angustifolia subsp. cespitosa*) es endèmica de l'illa.

Si cal fer esment d'alguna espècie en concret, hem de parlar de l'aladern balear (*Rhamnus ludivici-salvatoris*) o la peònia balear (*Paeonia cambessedessi*). Entre la fauna, es destaquen les grans colònies d'ocells marins, com ara la baldriga cendrosa (*Calonectris diomedea*), l'ocell de tempesta (*Hydrobates pelagicus*), la gavina corsa (*Larus audouinii*), etc.

A partir d'aquest estiu, els interessats en l'espectacle de la natura submarina que ofereix l'illa tenen l'opció de recórrer el fons de la badia del port de Cabrera a través d'un itinerari autoguiat de 200 metres. El submarinista que vulgui submergir-se en aquestes aigües transitarà per un recorregut delimitat, amb dos canals d'informació per a entendre tot allò que contempla: d'una banda, té la possibilitat de posar-se a la boca un dels cinquanta *snorkels* repartits pel circuit, els quals, a través d'un sistema d'informació acústica, li donaran tota mena d'explicacions, mitjançant reproductors i receptors de so. I no caldrà ser un expert submarinista per a viure aquesta experiència; només saber nedar amb ulleres, tub de respirar i aletes. De fet, al parc nacional de Cabrera, des de fa deu anys ja s'hi feia un itinerari submarí gratuït de 300 metres, que es concertava prèviament i que s'organitzava per a grups de deu persones. Amb la nova experiència, "s'ha volgut canviar radicalment el concepte, i transformar el servei de guia mantingut fins ara per un altre en què sobretot es respecti la independència de les persones que han volgut visitar l'illa i s'interessin per la seva àrea submarina". Això ens

Una passejada pel bosc submarí

Quan falten pocs mesos perquè passi a ser gestionat pel govern balear, el parc nacional de Cabrera ja fa canvis cosmètics que anuncien una gestió nova, imaginativa, que pot servir d'exemple per a més espais naturals protegits. Una primera proposta és un itinerari submarí autoguiat.

ho explica Xavier Bertolín, director de l'àrea de medi i ciència de l'Obra Social "la Caixa", entitat promotora del projecte, al qual dóna un suport financer de 15.000 euros. Bertolín afegeix que "es tracta que la gent pugui trobar-s'hi tant a plaer com a la muntanya, i que gaudeixi de tot el temps que vulgui per a la contemplació".

Poca fondària. Aquest nou circuit es compon de sis boies, una de benvinguda i cinc de temàtiques, i té 200

metres de recorregut, entre sa Platgeta i s'Espalmador. Els plafons informatius vinculats a les boies temàtiques són a prop de la superfície, a una fondària màxima d'un metre i mig, i es poden llegir sense haver de deixar de respirar pel tub, la qual cosa aporta més seguretat. El visitant, si li plau, pot submergir-se fins a set metres de fondària, però val a dir que el recorregut mai no se separa gaire de la vorera. Els plafons s'han emplaçat de manera que no facin malbé les praderies de *Posidonia oceanica*. Bertolín

El parc nacional de Cabrera, on hi ha grans extensions de *Posidonia oceanica*, podrà esdevenir un model d'espai natural protegit.

explica que amb el nou sistema "s'ha cercat immediatesa en la transmissió de coneixements sobre el fons marí".

L'any passat van passar pel parc de Cabrera 76.541 persones, i aquest nou projecte d'educació ambiental pretén augmentar el nombre d'usuaris a l'espai protegit d'uns 4.000 o 5.000. Xavier Bertolín no creu que un nou servei com aquest pugui tenir com a conseqüència una massificació del parc: "Volem simplement que l'usuari del parc tingui una nova eina

pedagògica a la seva disposició, i no pas inflar les xifres de visitants." Tal com explica, "l'objectiu principal és que el visitant arribi a conèixer la *Posidonia oceanica*, i traslladar-li la importància que té. Que sàpiga que aquest vegetal tan preat capta CO₂, acull els peixos alevins i evita que retrocedeixin les platges, entre més funcions. És un gran desconegut, aquest bosc submarí".

Jordi Garriga

La comunitat marina més important

Tots els científics coincideixen a considerar la *Posidonia oceanica* la comunitat marina més important de la mar Mediterrània. Tot i que el seu nom tradicional és *alga de vidriers* i que ens hem acostumat a anomenar *alguers* les praderies submarines, es tracta d'una planta fanerògama que forma herbassars a l'estatge infralitoral, a fondàries que van des de gairebé la superfície de l'aigua fins a una quarantena de metres. A banda de protegir el litoral perquè hi estabilitza els sediments, aquest herbei acull molts animals que hi troben habitatge i aliment: mol·luscs gasteròpodes, crustacis, equinoderms i peixos, com ara tords, julioles o la xucla vera, que arriba a bastir els nius a l'herbei. Algunes altres criatures, com ara les agulletes o els cavallets de mar, fan servir les fulles de les plantes per passar inadvertits. A molts indrets de la Mediterrània, aquests herbassars es troben amenaçats, per la modificació de les aportacions sedimentàries causada per la construcció d'estructures litorals, la reducció de les aportacions fluvials o la regeneració de platges, que poden arribar a descalçar la praderia. Alguns altres perills són l'efecte de l'ancoratge de les embarcacions o el pas de xarxes de ròssec, que pot obrir forats a la mata que els corrents marins engrandiran. Així mateix, als límits inferiors de la praderia, hi pot passar que entri en regressió per l'augment excessiu del material en suspensió, per abocaments de deixalles a través d'emissaris submarins o per l'augment esporàdic d'herbívors, de resultes de la reducció de carnívors com els peixos per l'acció de la pesca. Malauradament, el depriment espectacle de l'anomenada mata morta, quan la praderia és tan degradada que només en resten els rizomes, es repeteix massa sovint a la nostra mar.